

HİPERENFLASYONA GİDERKEN YOKSULLAŞMA TIRMANIYOR (77)

Mustafa Sönmez²

Özet

2021 yılını yüzde 36 tüketici enflasyonu ile kapatan Türkiye'de 2022'ye de ağır zamlarla girilmesi, hiperenflasyona yolculuk, sadece alt sınıfları değil, orta sınıfı da sert biçimde vurdu. Bu tüketici talebinde gözle görülür, hissedilir daralmayla ortaya çıkıyor. Talepteki azalmanın yanında Omicron'un hızla yayılmasına bağlı olarak piyasalar dikkate değer bir daralmaya doğru gidiyor.

TÜFE'de ağırlıkları toplamı yüzde 12,7 olan 6 kalemdaki zamlar sadece Ocak ayının ilk haftasında TÜFE'ye 5 puana yakın bir etkiye bulundu. Bu kalemlerden, özellikle de elektrik ve akaryakıttan kaynaklanacak dolaylı yansıma ile diğer mal ve hizmetlere gelecek zamlar bu hesaplamada yok. Aralık ayında yüzde 38 dolayında otomobile gelen zamlarla birlikte ulaştırmaya gelecek yeni zamlar, fiyat artışları, Ocak TÜFE'sinin yüzde 15'e, yıllık oranının da yüzde 53'e çıkmasına yol açacak gibi. 3 Şubat'ta TÜİK'den gelecek veriler ile bu görülebilecek.

2022'nin Şubat ve Mart aylarında da iki haneli tüketici enflasyonu mümkün. Bu tahminde özellikle üretici ya da sanayici fiyatlarının barındırdığı stok enflasyon etkili. Mart sonrası aylarda ayda ortalama 2 puan tüketici enflasyonu artışı yaşansa bile yıl, yüzde 66 enflasyonla tamamlanıyor. Oldukça tahripkar bir enflasyon 2022 için muhtemel görünüyor.

2022 için, hem 2021 reel kaybını telafi etmesi hem de 2022'de yaşanacak enflasyona karşı koyması için yüzde 50 artırılarak 4.250 TL yapılan asgari ücretin, 2022'de yaşanması muhtemel tüketici enflasyonu karşısında hızla erimesi kaçınılmaz görünüyor.

2022 başında yürürlüğe giren yeni asgari ücret, TÜFE ile sadece ilk ay başabaş bir noktada olabilecek. Ocak ayında enflasyonun yüzde 15 artması halinde, asgari ücret ilk ayda yüzde 2,5 kayba uğrayacak. Takip eden Şubat ve Mart aylarında TÜFE'nin yüzde 10 olması halinde ise Mart sonunda asgari ücretin alım gücünün beşte biri erimiş olacak. Mart sonrası aylık tüketici fiyat artışları ortalama yüzde 2'de kalsa, yıl sonunda yıllık tüketici fiyat artışı yüzde 65'e yaklaşırken, yılbaşında yüzde 50 artırılan asgari ücret, bu artışların altında kaldığı için 32'ye yakın reel gelir kaybı ile yılı bitirecek.

Asgari ücretin üzerinde ücret alan mavi ve beyaz yakalılar, kırdı ve kentte kendi işini yapan girişimci kesim, yani geniş anlamda orta sınıf, azgın enflasyondan sert darbeler almaktan kaçamıyor. Öyle ki bu kesimin yaşam standartları bir anda değişti; tüketim kalıplarını revize etmek zorunda kaldılar.

Orta sınıfa dâhil edilebilecek görece yüksek ücretli kesimin, enflasyon oranında zam almaları, örgütlenme güçlerine bağlı. Bunlardan kamu çalışanı olanlar enflasyon farkı alabiliyorlar ama özel kesimde sendikası olan ve toplu sözleşme hakkını kullanabilenler toplam ücretlilerin yüzde 2-3'ü oranında olup azınlık durumunda. Örgütsüzlük, bu kesimi enflasyonla baş başa bırakıp hissedilir bir reel gelir kaybına uğratabilecek gibi. Tarımda ve tarım dışında, kentlerde kendi işini yapan orta sınıfta da ayakta kalma mücadelesi yoğun. Döviz ve faiz fiyatlarındaki artış arasına sıkışan bu kesim, özellikle ekonomideki belirsizliklerden ağır kan kaybına uğruyor.

¹ Dergimiz için özetlenen Sanayinin Sorunları ve Analizleri 77'nin tam metnine www.mmo.org.tr/yayinlar adresinden ulaşabilirsiniz.

² İktisatçı-Yazar, Makina Mühendisleri Odası Danışmanı

2021 yılını yüzde 36 tüketici enflasyonu ile kapatan Türkiye'de 2022'ye de ağır zamlarla girilmesi, hiperenflasyona yolculuk, sadece alt sınıfları değil, orta sınıfı da sert biçimde vurdu. Bu tüketici talebinde gözle görülür, hissedilir daralmayla ortaya çıkıyor.

Yılbaşıdan itibaren devreye giren yüksek oranlı zamların etkisiyle özellikle orta sınıfın gıda, ulaştırma, konut, eğlence, kültür, seyahat harcamalarında hissedilir bir azalma gözleniyor.

Talepteki azalmanın yanında Omicron'un hızla yayılmasına bağlı olarak piyasalar dikkate değer bir daralmaya doğru gidiyor. Yeme-içme sektöründe ciro kayıplarının hızlandığı, alışverişlerde ani düşüşlerin yaşandığı piyasalardan gelen duyular arasında. Perakende sektörü temsilcileri, durgunluğun artarak süreceği görüşünde. Diğer yandan akaryakıt, otayol ve köprü zamlarıyla birlikte trafik yoğunluğunda da gözle görülür bir azalma yaşanıyor.

Hazır giyim sektöründe indirim dönemine girilmesine rağmen alışverişin hissedilir derecede yavaşladığı bildiriliyor. Yeme-içme mekânlarında da doluluk hızla geriliyor. Özellikle alkol fiyatlarına yapılan sert zamların yeme-içme mekânlarında buluşmaları bıçak gibi kestiğine dikkat çekiliyor.

Akaryakıt zamlarının etkisi ise trafik yoğunluğunda kendini gösterdi. İstanbul'daki trafik yoğunluğundaki ani azalış, yine orta sınıfa dikte edilen olağanüstü hâl ile açıklanıyor.

Otomobil fiyatlarındaki yüzde 50'leri bulan ve devam edecek artışların ise orta sınıfı daha çok kitle ulaşım araçlarına yönlendireceğinden söz ediliyor.

Hiperenflasyona gidiş riski, orta sınıfın tüketici kredisi kullanma eğilimlerini de olumsuz etkiliyor. İhtiyat ön planda. Orta sınıfı da içine çeken sert talep daralmasının, 2022'nin özellikle ikinci çeyreğinde ani bir ekonomik duraklamayı davet etmesinden endişe ediliyor. Bu, işsizlikte yeni bir dalganın da eşikte olması demek.

Enflasyonun yükselişi

Aralık ayı tüketici enflasyonu, Türkiye'nin yeni bir yüksek enflasyon patikasına geçişinin işareti sayılmalıdır. Aralık 2021 tüketici fiyat artışı yüzde 13,6 olarak gerçekleşti. Böylece 2020 Aralık ayına göre artış da yüzde 36'yı buldu. Bu, 19 yıldır Türkiye'de iktidarda olan AKP'nin enflasyon rekoru aynı zamanda.

AKP döneminde en yüksek yıllık enflasyon ABD Başkanı Trump ile yaşanan gerilimin etkisiyle, doların fırladığı "tek adam" döneminin ilk yılında 2018 Eylül-Ekim aylarında yüzde 25 olarak yaşanmış, yıl da yüzde 20 dolayında bir yıllık enflasyon ile kapanmıştı. Ama, artırılan TL faizleri ile ekonomi soğutulunca fiyatlar da yatışmış ve 2019'da yeniden tek hanelere dönmüştü.

2021 ise öyle olmadı. Enflasyon ateşindeki düzenli artış ve başta ABD olmak üzere dış dünyada enflasyon tırmanırken, Cumhurbaşkanı Erdoğan, Merkez Bankası politika faizlerini artırarak harareti soğutmak yerine,

faiz indirimini dayattı. Sonuçta, dört ayda 5 puan faiz indirimine gidildi ve faiz negatife düştü. Bu durumda, TL birikimini negatif faizden korumak isteyenler, dövize sığındı. Sonra da olanlar oldu ve yine dört ayda doların fiyatının yüzde 59 artışı ile fiyatlar hızla tırmandı. Kasım ayında yüzde 3,2'lik, yıllıkta yüzde 21'lik tüketici fiyat artışı bile güvenilirmez bulundu. Ama Aralık ayı TÜFE'si yüzde 13,6 geldi. Bu, son 20 yılın rekor aylık artışı oldu.

Yıllık enflasyon tüm ana gruplarda yükselmiş, enflasyondaki yükselişe en belirgin katkı temel mal ve gıda alt grubundan gelmiştir. Bu dönemde birçok kalem üzerinde döviz kuru gelişmelerinin yansımaları hissedilirken, kur geçişkenliğinin yüksek olduğu temel mal grubunda fiyatlar özellikle dayanıklı tüketim malları öncülüğünde yüksek bir oranda artmıştır. Dayanıklı tüketim malları arasında da otomobil fiyatlarındaki artış dikkat çekmiştir. Gıda grubunda yıllık enflasyon taze meyve ve sebze kalemlerinde görece daha ılımlı seyrederken, girdi maliyetlerinin etkisiyle taze meyve ve sebze dışı kalemlerde kayda değer bir oranda yükselmiştir. Uluslararası enerji fiyatlarında bu dönemde gerileme izlenirken, döviz kuru gelişmelerinin yansımalarıyla başta akaryakıt, tüp gaz ve kömür olmak üzere yurtiçi enerji fiyatlarındaki artışlar devam etmiştir. Hizmet grubunda da yükselişler genele yayılırken, bilhassa lokanta-otel grubu fiyatlarındaki hızlanma gıda enflasyonundaki görünümün de etkisiyle belirgin olmuştur.

Aralık ayının rekor tüketici fiyat artışında elbette Eylül'den beri tırmanan döviz fiyatları ana etken oldu. Tarımdaki yapısal sorunlar, yılın kurak geçmesi ile gıda arzının düşüklüğü de rekor enflasyonda etkili oldu.

1990'lar ve 2000'ler Türkiye'sinde aylık bazda 1994 Nisanı'nda yaşanan yüzde 24'lük enflasyondan sonraki en yüksek tüketici fiyat artışı bu. Ulaştırma grubunun, onun içinde yer alan otomobil ve akaryakıt fiyatlarındaki artışın bu rekor oranda etkili olduğu anlaşılıyor. Dövizdeki sert artış otomobil fiyatlarında ortalama yüzde 38 artışa yol açtı. Akaryakıt fiyatlarındaki artışa Hükümet bir süredir Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ile ayar veriyor ve artışları vergiyi azaltarak dengeliyordu. Ama artık pek öyle yapmıyor.

Aralık'ta gıda ve konut grubundaki artışlar, ulaştırma grubunun arkasından geldi. Gıda fiyatlarındaki aylık yüzde 16'luk artış ile birlikte yıllık gıda enflasyonu yüzde 44'e yaklaştı. Özellikle ekmek ve et fiyatlarındaki artışlar, bu grubun enflasyonunu yuvarları çeken ana maddeler oldu.

Tüketici enflasyonu hesabında kiradan sonra ikinci sırayı yüzde 4,5 ağırlık ile alan sigaradaki Aralık artışları da Aralık ayı enflasyonunda 0,7 puan ile kayda değer bir yer aldı.

Ocak enflasyonu yüzde 15'i bulabilir

Aralık ayının yüksek oranlı tüketici enflasyonun ardından 2022 ve ilk aylarının tüketici fiyatları daha çok merak edilir oldu. Ocak ayının henüz birinci haftası dolmadan yapılan

zamlarla yıllık TÜFE artışı yüzde 40'a ulaşmış bile. TÜFE kapsamında 400'ü aşkın mal ve hizmetlerin yalnızca 6'sına ilişkin zamlar TÜFE'yi yıllık bazda yüzde 40'luk düzeye taşımaya yetiyor.

Söz konusu altı kaleme yapılan zamlar şöyle gerçekleşti: Elektriğe kademeli olarak yüzde 52 ile yüzde 127 oranlarında zam geldi. TÜİK'in Ocak ayı hesaplamasında, tüketime bağlı ortalama bir oran alması bekleniyor ve bunun yüzde 75 olması beklenebilir.

Konutlarda tüketilen doğalgaza yüzde 25 zam geldi. Ocak ayının daha ilk haftasında Aralık ayına kıyasla benzin yüzde 20, motorin yüzde 21, otopaz ise yüzde 15 zam gördü. Sigaraya yüzde 20-22 arasında değişen oranlarda zam yapıldı. Öte yandan, belediyelerin taşımacılık hizmetleri, kent içi dolmuş ve taksi ücretleri de, 2021'in "yeniden değerlendirme oranı" olan yıllık ÜFE'nin 12 aylık ortalaması tutarında, yüzde 36 zam gördü.

TÜFE'de ağırlıkları toplamı yüzde 12,7 olan altı kalemdaki zamlar sadece Ocak ayının ilk haftasında TÜFE'ye 5 puana yakın bir etkide bulundu. Bu kalemlerden, özellikle de elektrik ve akaryakıttan kaynaklanacak dolaylı yansıma ile diğer mal ve hizmetlere gelecek zamlar bu hesaplamada yok. Aralık ayında yüzde 38 dolayında otomobile gelen zamlarla birlikte ulaştırmaya gelecek yeni zamlar, fiyat artışları, Ocak TÜFE'sinin yüzde 15'e, yıllık oranının da yüzde 53'e çıkmasına yol açacak

gibi. 3 Şubat'ta TÜİK'den gelecek veriler ile bu görülebilecek.

2022'nin Şubat ve Mart aylarında da iki haneli tüketici enflasyonu mümkün. Bu tahminde özellikle üretici ya da sanayici fiyatlarının barındırdığı stok enflasyon etkili. Mart sonrası aylarda ayda ortalama 2 puan tüketici enflasyonu artışı yaşansa bile yıl, yüzde 66 enflasyonla tamamlanıyor. Oldukça tahripkar bir enflasyon 2022 için muhtemel görünüyor.

Sanayici fiyatları

Yurtiçi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) ya da sanayici fiyatları, Aralık ayında aylık yüzde 19,1 arttı ve yıllığı yaklaşık yüzde 80'i buldu. Böylece, sanayici fiyatları, 2001 krizinin yüzde 88'lik artışından bu yana en büyük fiyat artışını oluşturdu. Sanayinin dört sektörünün yıllık değişimleri; madencilik ve taş ocakçılığında yüzde 62,8, imalatta yüzde 77,4, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında yüzde 117,1, su temininde yüzde 34 artış olarak gerçekleşti.

Ana sanayi gruplarının yıllık değişimleri; ara malında yüzde 92,3, dayanıklı tüketim malında yüzde 46,2, dayanıksız tüketim malında yüzde 54,3, enerjide yüzde 122,8, sermaye malında yüzde 51,2 artış olarak gerçekleşti.

Alt gruplar geneline yayılan yüksek fiyat artışlarında Türk Lirası'ndaki değer kaybı, emtia fiyatlarındaki yüksek seyir ve arz kısıtları belirleyici olmaya devam etmiştir. Bu dönemde petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının eğilimi önemli ölçüde yükselmiştir. Ana sanayi gruplarına

göre incelendiğinde, yıllık enflasyon enerji ve ara mallarda daha belirgin olmak üzere tüm alt gruplarda yükselmiştir. En belirgin aylık artış yüzde 21,2 ile ara mallar grubunda gerçekleşmiş, bu gelişmede ana demir-çelik ve ferro alaşımlar ile tekstil, plastik ve kağıt ürünleri öne çıkarken, diğer alt gruplarda da belirgin fiyat artışları izlenmiştir.

Enerji grubu aylık yüzde 20,4 artış ile öne çıkan bir diğer grup ve bu gelişmede elektrik-gaz imalatı ve dağıtım ile petrol ürünleri belirleyici olmuştur. Dayanısız mal grubunda et ve süt ürünleri, bitkisel ve hayvansal yağlar gibi gıda imalatı kalemleri ile tekstil ürünleri öne çıkmıştır. Sermaye malları aylık fiyat artışında metal yapı ürünleri, motorlu kara taşıtlarının parça ve aksesuarları ile makineler belirleyici olurken, dayanıklı tüketim grubunda mobilya, ev aletleri ve mücevherat fiyatlarında önemli artışlar görülmüştür.

Bu gelişmelerle, tüketici fiyatları üzerinde üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlenerek devam etmiştir. Yüzde 80'lik üretici fiyat artışı ile yüzde 36'lık TÜFE artışı arasındaki makas 44 puana ulaşıyor. Bu makasın bu ölçüde açık kalması beklenemez ve bu durum, mutlaka tüketici fiyatlarını yükseltici bir basınç oluşturacaktır.

Döviz kurunun etkisi

2021'in yüksek enflasyonunda döviz kurunun seyri başat etken oldu. 2021'e haftalık 7,35 TL ile başlayan dolar kuru, en yüksek haftalık ortalama olan "20 Aralık müdahalesi"ne (14,41 TL haftalık ortalama) kadar

yüzde 96 artış gösterdi. Başka bir ifade ile, bu iki tarih arasında 1 TL 13,6 cent'ten 6,9 cent'e indi. Yani, TL bu iki tarih arasında yüzde 49 değer kaybetti.

2021 yılı 7,35 TL dolar/TL haftalık ortalama ile başladı ve 12,02 TL'lik son hafta ortalama fiyatı ile bitti. Bu, haftalık ortalamalar üstünden yıllık yüzde 63,5 artış anlamına geldi. Bu ölçüde dolar fiyatı artışı, bekleneceği gibi, öncelikle sanayici, üretici fiyatlarında önemli bir maliyet etkisi yarattı ve ÜFE, ağırlıklı bu nedenle yılı yüzde 80 artış ile kapadı. ÜFE'nin belli ölçülerde TÜFE'ye etkisi ve başka nedenlerle de TÜFE'nin yıllık artışı yüzde 36'yı buldu.

Döviz fiyatı 2022'de de enflasyonda başat etken olabilir. Sanayici fiyatlarında stok enflasyonun tüketiciye yansımaları kadar, özellikle tarımdaki verim düşüklüğü, üretimsizlik, 2022'de de fiyatlarda, özellikle gıda enflasyonunda etkili olacak.

Dövizdeki tırmanışın önünü kesmek için 20 Aralık'ta bir "kumpas" formatında açıklanan döviz getirisini garanti eden Kur Korumalı Mevduat aracı, şimdilik döviz fiyatındaki yükselişin hızını kesti. 20 Aralık'a kadar doların fiyatının 18 TL'ye kadar çıkmasına ilişmeyen iktidar, toplumdan sakladığı kur garantili mevduat türünü açıklayınca ve Merkez Bankası emanet dövizlerini (7 milyar dolar kadar) satan kamu bankalarını satış komutuyla seferber edince, dolar fiyatı bir gecede 18 TL'den 11 TL'lere kadar düştü. Kamu bankalarının aynı gece kendi döviz pozisyonlarından da satış yaptıkları iddiaları reddedi-

ledi. Bu sert operasyonun içeriden bilgi alanlarca değerlendirildiği ve önemli servet transferlerine yol açtığı iddiası TBMM'ye getirilse de soruşturulması engellendi.

Döviz geçmek isterken TL'de kalanların döviz taleplerinin önünü kesmek için getirilen Kur Korumalı Mevduat'a birikim sahipleri pek güvenmiş görünmüyorlar. 10 Aralık'ta yapılan açıklamada Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Mahmut Gürcan, 24 Aralık'ta 28.2 milyar TL olan Kur Korumalı Türk Lirası Mevduat hesabının, 7 Ocak akşamı itibarıyla 107.6 milyar liraya çıktığını belirterek, "Vatandaşımızın kur korumalı Türk Lirası mevduat hesabına aşırı ilgi gösterdiğini görebiliyoruz. Bu da sistemin ne kadar başarılı olduğunu gösteriyor" dedi. Aynı tarihte TL mevduatları 1 trilyon 60 milyar TL dolayındaydı. Bu da bu yeni mevduat türüne ilginin yüzde 10'u geçmediğini ortaya koydu.

Gerçek kişilerin yeterli ilgili göstermemeleri üzerine, şirket ve kurumlara da dövizlerini 6 aylık vade ile bu araçta değerlendirme imkanı ve getirisinin kurumlar vergisinden muaf tutulması teşviki getirildi.

Döviz getirisini taahhüt eden bu enstrüman, enflasyon törpüsüne karşı koyabilecek gibi değil. Çünkü Şubat sonunda 3 aylık TÜFE artışı yüzde 39-40 dolayında olacak. Döviz getirisi garanti eden mevduatın bunu karşılayabilmesi için dolar fiyatının 13 TL olan Aralık'tan Şubat sonunda 18 TL'ye çıkmış olması lazım. Buna iktidar izin vermeyeceğine göre, kur

korunmalı mevduat, enflasyondan koruyamayacak. Kur Şubat sonu 15 TL olsa bile getirisi yüzde 15'de kalacak. Bu da TÜFE'nin altında ezilmek demek.

Bu önlemlerle kurun seyri merak edilirken Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulu(BDDK) verilerine göre, döviz mevduatı hiçbir zaman 20 Aralık'taki 163 milyar dolarlık düzeyinin altına inmedi. Bu da iktidara güven sorununun devam ettiğini ve mevduatı dövizde tutma eğiliminin sürdüğünü gösteriyor. Bu eğilimin etkisinin yanı sıra, dünyada doların güçlenme eğilimlerinin artması, döviz fiyatının yönünün hep yukarı yönlü olduğunu gösteriyor. Bu da fiyatları yukarı itecek önemli bir rüzgar.

Öyle görünüyor ki enflasyonun 2022 Mart sonunda yıllık yüzde 70-80'i görmesi muhtemel. TÜFE "en büyük" kalacak ve onunla 2021'de baş edenler 2022'nin en azından ilk aylarında, kısa vadede ne döviz getirisi, ne faiz getirileri, hatta altın getirisi olarak baş edemeyecek. Hele ki 2022'de ABD'de başlatılacak faiz artışlarının dolara kazandıracığı küresel güç rüzgârı dikkate alındığında, TL'nin değerini koruması hiç de kolay değil.

Enflasyon yukarı, reel gelirler aşağı

Yüksek enflasyon rüzgârı en çok ücretli kesimi kasıp kavuruyor. 2022 için yüzde 50 artırılarak 4 bin 250 TL'ye çıkarılan asgari ücretin alım gücü bu enflasyon karşısında birkaç ay içinde hızla aşınacak.

2020 yılında 2.325 TL olan net asgari ücret, 2021 yılında 2 bin 825 TL'ye çıktı ve artış yüzde 21,5 oldu. Ancak bu asgari ücretle 2021 sonunda yüzde 36'yı bulan TÜFE ile baş edilmeye çalışıldı. 2021'in Ocak ayı baz alındığında Ağustos ayına kadar TÜFE artışıyla yüzde 10'u eriyen asgari ücretin izleyen aylarda erimesi hızlandı ve Aralık ayına gelindiğinde reel ücretteki gerileme yüzde 25'e yaklaştı.

2022 için, hem 2021 reel kaybını telafi etmesi hem de 2022'de yaşanacak enflasyona karşı koyması için yüzde 50 artırılarak 4.250 TL yapılan asgari ücretin, 2022'de yaşanması muhtemel tüketici enflasyonu karşısında hızla erimesi kaçınılmaz görünüyor.

2022 başında yürürlüğe giren yeni asgari ücret, TÜFE ile sadece ilk ay başabaş bir noktada olabilecek. Ocak ayında enflasyonun yüzde 15 artması halinde, asgari ücret ilk ayda yüzde 2,5 kayba uğrayacak. Takip eden Şubat ve Mart aylarında TÜFE'nin yüzde 10 olması halinde ise Mart sonunda asgari ücretin alım gücünün beşte biri erimiş olacak. Mart sonrası aylık tüketici fiyat artışları ortalama yüzde 2'de kalsa, yıl sonunda yıllık tüketici fiyat artışı yüzde 65'e yaklaşırken, yıl başında yüzde 50 artırılan asgari ücret, bu artışların altında kaldığı için 32'ye yakın reel gelir kaybı ile yılı bitirecek.

Asgari ücretten en fazla yüzde 30 yüksek seyreden ortalama ücretler ise TÜİK'in açıkladığı son bir araştırmaya göre enflasyonla baş edemiyor. 2012 ve 2020 arasındaki sekiz yılda tüketici fiyatları yüzde 221

artarken aylık ortalama brüt ücret yüzde 197 arttı. Böylece ücretlerdeki artış, fiyat artış oranının yaklaşık 25 puan altında kaldı. 2021'in yüksek enflasyon ikliminde bu erimenin daha da arttığı söylenebilir. 2022'de ortalama ücretler, asgari ücrete uygulanan yüzde 50 oranındaki artışı sağlayabilirse biraz olsun dayanma gücü kazanabilir.

2021'in yüzde 36 yıllık TÜFE artışı, memur ve emekli maaşlarını da etkiledi. 2021'in ikinci yarısındaki TÜFE artışı yüzde 25'i buldu. Memur ve memur emeklilerine bu yılın ikinci yarısı için yüzde 3 zam verilmiş ve oluşacak enflasyon farkının ekleneceği belirtilmişti. İkinci yarı için yüzde 25'lik TÜFE artışı yaşanınca bu kesim, 22 puanlık fark alacak.

İşçi ve Bağ-Kur emeklileri de Ocak ve Temmuz olmak üzere senede iki defa zam alıyor ve zam oranı da bir önceki altı aylık dönemde TÜFE'deki artışa göre hesaplanıyor. 2021'in ikinci yarısındaki yüzde 25 TÜFE artışı, bu kesime de uygulanacak. Ama bunlar, yaşanmış kayıpları telafiye yetecek gibi görünmüyor. En zor durumda olanlar ise sayıları 8 milyona yaklaşan ve sıfır gelirli işsizler! Hem gelirleri yok, hem her şey daha pahalı. ◀◀